

Õiguskantsler

Teie 29.05.2020 nr

Meie 26.08.2020 nr 6-2/201381/2004622

Mootorsõidukijuhi õpetaja kvalifikatsiooninõuded

Lugupeetud avaldaja

Teie pöördumisest võib aru saada, et Te pole rahul majandus- ja kommunikatsiooniministri 11.07.2003 määruse nr 115 regulatsiooniga, mille tõttu polnud Teil alates määruse jõustumisest enam võimalik jätkata sõidukijuhtide õpetamist kõigis neis sõidukikategooriates, milleks Teil varem õigus oli. Mainitud määruse („[Nõuded mootorsõidukijuhi õpetaja kvalifikatsioonile, riiklik õppekava ning õpetajale koolitamise õigust tõendava tunnistuse andmise ja kehtetuks tunnistamise eeskiri](#)“ – edaspidi 2003. a määrus) kohaselt tuli Teil uuesti läbida täienduskoolitus, et saaksite ka edaspidi mootorsõidukijuhi õpetajana töötada. Seejuures tuli läbida eraldi iga sõidukikategooria juhi õpetaja koolitus, mille õpetamist oli soovi läbi viia. Tegite läbi B-kategooria mootorsõidukijuhi õpetaja täiendkoolituse ja omandasite seega õiguse koolitada B-kategooria sõidukijuhte. Seda vaatamata asjaolule, et varem võisite õpetada ka teiste sõidukikategooriate juhte.

Eesti Vabariigi põhiseaduse § 29 lg 1 sätestab, et Eesti kodanikul on õigus vabalt valida tegevusala, elukutset ja töökohta. Seadus võib kehtestada selle õiguse kasutamise tingimused ja korra. Inimese õigus valida endale elukutse, tegevusala ja töö ei ole siiski absoluutne. Põhjendatud juhtudel võib inimese valikuõigust piirata. Näiteks võivad elukutse ja tegevusala piirangud lähtuda kas inimese enda või teiste isikute õiguste ning vabaduste kaitse vajadusest. Suur osa piiranguid ja nõudeid on seatud nende elukutsete esindajatele, kelle tööst sõltub tarbijate, patsientide või klientide ohutus ja heaolu. Nii on muu hulgas põhjendatud haridus- ja kogemusnõuded kohtunikele ja arstidele. Samuti on tavapärane, et hariduse või töökogemuse nõudeid muudetakse, selleks et need vastaksid valdkonna arengule ja ühiskonna ootustele.

2003. aasta määruse vastuvõtmise põhjendusi on praegu keeruline tuvastada, sest määrust ettevalmistanud inimesed on töölt lahkunud ning määruse vastuvõtmisega seotud materjale pole. Siiski selgitati õiguskantsleri nõunikule Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumist, et säilinud materjalide kohaselt töötati määrus välja autokoole ja liiklusõpetajaid ühendavate liitudega koostöös ning määruse eesmärk oli parandada õpetamise taset, mis omakorda tagaks paremini ettevalmistatud mootorsõidukijuhid. Statistika järgi hukkus sel ajal liikluses ligikaudu 200 inimest aastas, mis on väga suur arv (praegu ligi 60 inimest aastas).

Enne ühtsete nõuete kehtestamist võisid õpetajana tegutseda inimesed, kellel oli sel alal varasem töökogemus. Samas polnud tagatud, et need õpetajad ennast muutunud nõuete ja liikluses kehtestatud uuendustega kurssi olid viinud. Määrusega kehtestati õpetaja kvalifikatsiooninõuded, sh täienduskoolituse nõuded. Samuti kehtestati õpetajakoolituse nõuded. Õpetajakoolitust võis määruse järgi anda kõrgkool. Seega, tagamaks nii õpetajate kui ka tulevaste mootorsõidukijuhtide

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

hea tase ja seeläbi suurem liiklusohutus, otsustati mootorsõiduki õpetaja kvalifikatsiooninõudeid ja tema koolitust puudutavat regulatsiooni uuendada.

Selleks et inimestel oleks aega uue olukorraga kohaneda ja vajadusel teha ümberkorraldusi töös, tuleb ulatuslike õiguslike muudatuste tegemisel anda piisav üleminekuaj. 2003. aasta määrusega vastavad üleminekusätted ka kehtestati (vt § 28). Muudatusi õpetajate kvalifikatsiooninõuetes on toimunud ka teistes valdkondades (vt näiteks [selgitust](#) üldhariduskooli õpetaja kvalifikatsioonimuudatuste kohta).

Praegu reguleerib mootorsõidukijahi õpetaja kvalifikatsiooninõudeid ja koolitust majandus- ja kommunikatsiooniministri 05.10.2015 määrus nr 125 „[Mootorsõidukijahi õpetaja kvalifikatsiooni nõuded, õpetajakoolituse ja õpetaja täienduskoolituse korralduse nõuded ning mootorsõidukijahi õpetamise õigust tõendava tunnistuse taotlemise, väljastamise ja kehtetuks tunnistamise kord](#)“.

Seda määrust muudeti 08.01.2020 määruse [muudatusega](#), millega jäeti praegu kehtivast määruse tekstist välja määruse § 16 lg 1, mis sätestas järgmist: „Õpetaja, kes ei ole läbinud majandus- ja kommunikatsiooniministri 11. juuli 2003. a määruse nr 115 „Nõuded mootorsõidukijahi õpetaja kvalifikatsioonile, riiklik õppekava ning õpetajale koolitamise õigust tõendava tunnistuse andmise ja kehtetuks tunnistamise eeskiri” kohast õpetaja koolituskursust ja kellele on enne nimetatud määruse jõustumist omistatud liiklusteooria- või sõiduõpetaja kvalifikatsioon, peab läbima käesoleva määruse 3. peatükis sätestatud õpetajakoolituse koolitaja määratud mahus enne õpetaja õigust tõendava tunnistuse uuesti taotlemist Maanteeametis“. Seega pidid nimetatud õpetajad kunagi omandatud pädevuse õpetajale kehtestatud kvalifikatsiooninõuetega vastavusse viimiseks läbima õpetajakoolituse, kuid mitte täismahus. Koolitaja pidi välja selgitama inimese tegeliku koolitusvajaduse, et tagada koolituse lõpuks tema oskuste ja teadmiste vastavus kehtestatud õpetaja kvalifikatsiooninõuetele.

Kuigi § 16 lg 1 praegu enam ei kehti, ei tähenda see, et taastuks olukord, mis oli enne 2003. aasta määruse jõustumist. Määruse § 16 lg 1 kehtetuks tunnistamine tähendab, et mootorsõidukijahi õpetaja kvalifikatsiooni ja õppe osas tuleb lähtuda kehtiva määruse nõuetest ning mööndust kunagi õpetajana tegutsenud inimestele õppemahu suhtes enam ei võimaldata. Määruse muutmise seletuskirjast nähtub, et § 16 lg 1 jäeti tekstist välja, kuna selle järele puudus praktiline vajadus. Selgitati, et säte võib puudutada väikest osa neid inimesi, kes pole ligi 16 aasta jooksul (2003–2019) õpetajana töötanud, kuid sooviksid naasta sellele tööle. Määruses § 16 lg 1 järgi tuli selleks läbida koolitaja määratud mahus õpetajakoolitus. Määruse muudatuse ettevalmistajad leidsid, et kuna määruse muutmise eelnõuga vähendatakse õpetajakoolitust olulises mahus ning 16 aastaga on oluliselt muutunud õpetamise põhimõtted ning õigusloome, tuleks neil inimestel läbida edaspidi õpetajakoolitus täies mahus.

Ehkki mõistan Teie olukorda, ei saa eelnevat arvestades pidada kujunenud olukorda põhiseadusvastaseks.

Loodan, et selgitus on abiks.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise